

VALTION RAHASÄÄNNÖN JOHDOSTA

Kuten aina, lehtemme ovat julkaisseet finanssiministerin kaikkein alamaisimman selostuksen vuodeksi 1902 laaditun valtion tulo- ja menosäännön johdosta. Kuten aina, niin nytkin osoittautuu,— ministerin vakuuttelujen mukaan,— että kaikki on hyvin: „finanssit ovat kerrassaan hyvässä kunnossa”, budjetissa on „järkähtämättä noudatettu tasapainoa”, „rautatielaitos kehittyy edelleenkin menestyksellisesti” ja onpa vielä „käynnissä kansan hyvinvoinnin alituisen kasvukin”! Ei ihme, että meillä niin vähän harrastetaan valtiontalouden kysymyksiä, niiden kaikesta tärkeydestä huolimatta: ehdottomasti välttämätön virallinen ylistelyhenki on tylsyttänyt harrastuksen ja jokainen tietää, että paperi kestää mitä vaan, että „kaikesta huolimatta” „on kielletty päästämästä” yleisöä kurkistelemaan finanssiasioissa harjoitettavan virallisen silmäkääntötempuilun kulissien taakse.

Tällä kertaa kuitenkin pistää erikoisesti silmään seuraava seikka. Silmäkääntötempuiliija näyttelee tavanomaisella taituruudella yleisölle käsiään, joissa ei ole mitään, ja heilauttaen niitä tarjoaa nähtäväksi kultarahoja toisensa jälkeen. Yleisö taputtaa käsiään. Mutta sitten silmäkääntötempuiliija ryhtyykin itse mitä innokkaimmin puolustautumaan ja miltei itku silmissä vakuuttelee, ettei hän puijaa, ettei ole vajausta, että hänellä on velkoja vähemmän kuin omaisuutta. Venäläinen yleisö on siksi koulutettua käyttäytymään säädylisesti virallisilla paikoilla, että siitä alkaa sivultakin tuntua jotenkin epämuikavalta ja vain harvat mutisevat itsekseen ranskalaista sananlaskua: „ken pyytelee anteeksi, hän itse syyttää itseään”.

Katsokaanime, miten meikäläinen Witte „pyytelee anteeksi”. Äärettömän valtava menopuoli, joka käsittää melkein kaksi miljardia ruplaa (1.946 milj.), saadaan katetuksi täydellisesti vain sen ansiosta, että 144 miljoonaa on otettu kuuluisista valtionkassan „vapaina olevista käteisrahoista” ja vapaata käteisrahastoa on täydennetty viimevuotisella 4%:n lainalla — 127 milj. rpl. (koko laina oli 148 milj. rpl., mutta 21 milj. on vielä saamatta). Siis vajuus, joka on katettu lainalla, niinkö? — Ei sinne päinkään, vakuuttelee loihittaja meille, „lainanotto ei aiheutunut lainkaan siitä, että oli katettava menoja, joita menoarvioissa ei oltu huomioitu”, koska niiden kattamisen jälkeen jäi vielä „täysin vapaiksi” 114 milj. rpl., vaan siitä, että haluttiin rakentaa uusia rautateitä.— Mainiota, hra Witte! Mutta ensinnäkään te ette siten voi kieltää vajuusta, sillä ei edes „täysin vapailla” 114 miljoonalla ruplalla saada katetuksi 144 miljoonan ruplan suuruista menosummaa. Toiseksi, vapaisiin käteisrahoihin (114 milj. rpl.) kuuluu 63 milj. rpl. vuoden 1901 tavallisten tulojen ylitystä, mikä on saatu yli rahasaännön edellyttämän määrän, ja lehdistömme on jo kauan sitten kirjoittanut, että te *pienentelette keinotekoisesti* rahasaännön edellyttämien tulojen määrää voidaksenne fiktiivisesti paisuttaa „vapaana olevaa käteisrahastoa” ja kohottaa jatkuvasti veroja. Niinpä viime vuonna korotettiin leimaveroa (uusi leimasääntö), korotettiin valtion viinan hintaa: 7 ruplasta 7 ruplaan 60 kopeekkaan ämpärltä, jatkettiin tullimaksujen korottamista (joka tehtiin vuonna 1900 muka „väliaikaisesti”, Kiinan sodan takia) j.n.e. Kolmanneksi, ylistellessänne rautateiden „kulttuurimerkitystä” te vaati- mattomasti vaikenette puhtaasti venäläisestä ja kerrassaan epäkulttuurisesta tavasta *ryövätä valtiota* rautateitä rakennettaessa (puhumattakaan siitä, miten ruokottomasti rautatieurakoitsijat riistävät työläisiä ja nälkäänäkeviä talonpoikia!). Eräs venäläinen sanomalehti esimerkiksi kirjoitti äskettäin, että Siperian rautatien rakennuskustannukset arvioitiin alunperin 350 milj. ruplaksi, mutta todellisuudessa on käytetty 780 milj. rpl. ja koko summa nousee luultavasti *yli miljardinkin* (siitä, millaista ryöväystä Siperian rautatiellä harjoitettiin, on „Iskrassa” jo kerrottu yhtä ja toista: ks. № 2). Tulot te kyllä, hra Witte, laskette oikein, ilman poisjättöjä, mutta koettaisittepa tehdä tiliä *menojen todellisesta suuruudesta!*

Ja sitten ei pidä sivuuttaa huomiotta sitäkään, että rautateiden rakentaminen v. 1902 johtuu osittain „rauhaarakastavan” hallituksemme sotilaallisista tarkoituspäristä (tavattoman pitkä Bologoje — Sedletsin rata, jonka pituus on yli 1.000 virstaa) ja osaksi siitä, että on ehdottoman välttämättöntä edes jollakin tavalla „auttaa” lamaantunutta teollisuutta, jonka asiat välittömästi kiinnostavat Valtionpankkia. Valtionpankki ei ainoastaan antanut auliisti lainoja kaikkein pahasti horjuville laitoksille, vaan onpa ottanut monia niistä faktillisesti täyteen hoitoonsa. Teollisuuslaitosten vararikot uhkasivat johtaa valtion vararikkoon! Ja vihdoin ei pidä unohtaa sitäkään, että lainasummien ja verotaakan alituinen suurentaminen „nerokkaan” Witten johdolla on käynnissä siitä huolimatta, vaikka säästökassojen kaikki pääomat käytetään kokonaan valtionluoton tukemiseen. Ja nämä pääomat ovat nousseet jo yli 800 miljoonan ruplan. Ottakaa kaikki tämä huomioon, ja te ymmärrätte, että Witte harjoittaa ryöstötaloutta, että itsevaltius on menossa hitaasti, mutta varmasti vararikkoon kohti, sillä eihän veroja voida kohottaa loputtomasti eikä Ranskan porvaristo tule aina pelastamaan Venäjän tsaaria pulasta.

Niitä syytöksiä vastaan, että valtion velkaa yhä suurennetaan, Witte puolustautuu esittämällä sellaisia todisteluja, joille sietää vain nauraa. Hän vertailee velkoja ja „omaisuutta”, rinnastelee v.v. 1892 ja 1902 valtionlainojen summaa valtion rautateiden arvoon samoina vuosina ja saa tulokseksi „puhtaan” velan pienenemisen. Ja onhan meillä vielä muutakin omaisuutta: „linnoitukset ja sotalaivat” (ihan totta, juuri niin on selostuksessa sanottu!), satamat ja valtion tehtaat, veroparsellit ja metsät.— Erinomaista, hra Witte! Mutta ettekö te huomaa muistuttavanne sitä kauppiasta, joka on jo haastettu oikeuteen syytettynä vararikosta ja joka yrittää puolustella itseään niiden henkilöiden edessä, jotka valmistautuvat ulosmittaamaan hänen omaisuutensa? Sillä niin kauan, kun yritys seisoo todella järkkymättömän vankasti jaloillaan, ei kenenkään päähän pätkähdäkään vaatia erikoista takuuta lainoille. Eihän kukaan epäile, etteikö Venäjän kansalla olisi paljon „omaisuutta”, mutta mitä enemmän tätä omaisuutta on, sitä enemmän ovat syyllisiä ne henkilöt, jotka omaisuuden runsaudesta huolimatta harjoittavat taloutta vain lisäämällä lainoja ja suurentamalla veroja. Tehän todistatte vain sen, että kansan pitää ajaa

mahdollisimman pian tiehensä sen omaisuudesta määräilevät saalistajat. Tosiaankin, kaikista Euroopan maista ainoastaan Turkki on tähän saakka vedonnut erikoisiin valtion omaisuuksiin valtionlainojen vakuudeksi. Ja nämä vetoamiset ovat luonnollisesti johtaneet siihen, että *ulkomaiset lainanantajat ovat ottaneet valvontaansa*, miten käytetään sitä omaisuutta, jolla taataan heidän lainaksi antamiensa rahojen takaisin saaminen. „Venäjän suurvaltakunnan” talous Rothschildien ja Bleichröderien käskyläisten valvonnassa: miten loistavan perspektiivin te, hra Witte, meille avaattekaan! *

Emme rupea puhumaan siitä, että linnoituksia ja sotalaivoja ei yksikään pankkiiri ota pantiksi, ettei se ole plus, vaan miinus kansantaloudessamme. Ja rautatietkin voivat olla vakuutena ainoastaan silloin, kun ne ovat tuottavia. Mutta tuosta samaisesta Witten selostuksesta saamme tietää, että aivan viime aikoihin saakka kaikki Venäjän rautatiet yleensä ovat tuottaneet tappiota. Vain vuonna 1900 saatiin Siperian rautateiden tuottama vajuus katetuksi ja tuli „hiukan puhdasta voittoa”, niin vähän, että Witte vaatimattomasti vaikenee sen määrästä. Hän vaikenee siitäkin, että vuoden 1901 kahden ensimmäisen kolmanneksen aikana Euroopan-Venäjän rautateiden tuottama tulo pieneni kriisin vuoksi. Minkähänlainen mahtaisikaan olla rautatietaloustemme tilitase, jos laskettaisiin, paitsi virallisia numeroita rakennustöihin annetuista rahoista, myöskin rakennustöiden aikana kavallettujen rahojen todelliset summat? Eiköhän tosiaankin ole jo aika antaa tämä todella arvokas omaisuus luotettavampiin käsiin?

Teollisuuspulasta Witte puhuu luonnollisesti mitä rauhoittavimmassa sävyssä: „ahdinko” „epäilemättä ei kajoa yleisiin teollisiin saavutuksiin ja jonkin ajan kuluttua luultavasti (!) koittaa uusi teollisuuden vilkastumiskausi”. On sekin lohdutus työväenluokkaan kuuluville miljoonille ihmisille, jotka kärsivät työttömyydestä ja palkkojen laskusta! Valtion menojen arviosta saisitte turhaan etsiä edes minäkäänlaista mainintaa siitä, kuinka monta miljoonaa ja

* Witte on itsekin huomannut „omaisuutta” koskevien järkelyjensä nolouden ja sen vuoksi hän yrittää selostuksensa toisessa osassa „korjata asiaa” sanomalla, että valtion omaisuuden arvon kasvulla „sovellettuna Venäjän valtiovarain sitoumuksiin ei ole erikoisempaa merkitystä, koska Venäjän krediitti ei kaipaa erikoisia vakuuksia”. Niinpä tietysti! Mutta yksityiskohtaiset laskelmat ja luettelot näistä erikoisista vakuuksista on kuitenkin jätetty — kaiken varalta!

kymmentä miljoonaa on valtio heittänyt pulasta „kärsvien” teollisuuslaitosten välittömään ja välilliseen tukemiseen. Ja ettei tällöin ole epäröity antaa äärettömän suuriakin summia, näkyy siitä sanomalehdissä kerrotusta tosiasiasta, että Valtionpankin antamien lainojen yleismäärä on tammikuun 1 päivästä v. 1899 tammikuun 1 päivään v. 1901 kasvanut 250 miljoonasta ruplasta 449 miljoonaan ruplaan, ja teollisuuslainojen määrä 8,7 miljoonasta 38,8 miljoonaan ruplaan. Ei edes teollisuuslainoista aiheutunut 4 miljoonan ruplan tappiokaan ole haitannut hituistakaan valtiota. Sen sijaan työläisiä, jotka eivät ole uhranneet „teollisten saavutusten” alttarille rahapussinsa sisältöä, vaan elämänsä ja heidän ansiotuloistaan elävien miljoonien ihmisten elämän,—näitä työläisiä valtio on auttanut karkoittamalla heitä tuhansittain „ilmaiseksi” teollisuuskaupungeista nälänhädässä oleviin kyliin!

Witte karttaa visusti sanaa „nälänhätä” uskotellen selostuksessaan, että „kadon raskasta vaikutusta... lievennetään antamalla auliisti apua tarvitseville”. Hänen omien sanojensa mukaan tämä aulis apu tekee 20 milj. rpl., kun taas viljavajauksen lasketaan tekevän 250 milj. rpl. (laskien hyvin alhaisen hinnan mukaan, 50 kop. puudalta, mutta sen sijaan vertailemalla suotuisiin satovuosiin). Miten „aulista” tosiaankin, eikö totta? Olettakaa vaikkapa niinkin, että vain puolet viljavajauksesta tulee talonpoikaisköyhälistön osalle, ja kuitenkin osoittautuu, että me emme vieläkään arvostaneet kyllin suureksi Venäjän hallituksen itaruutta, kun kirjoitimme (Sipjaginin ohjekirjelmän johdosta, ks. „Iskran” 9. numeroa)* hallituksen pienentävän avustuksia *viisinkertaisesti*. Venäjän tsaari ei ole aulis antamaan apua maa-miehelle, vaan ryhtymään poliisitoimenpiteisiin niitä vastaan, jotka olisivat todella halunneet auttaa nälänhädässä olevia. Hän on aulis heittämään miljoonia myöskin sitä varten, että saataisiin kahmaistuksi mahdollisimman mehevä pala Kiinalta. Kahden vuoden aikana — ilmoittaa Witte — on Kiinan sotaan käytetty erikoismenojen rahastosta 80 milj. rpl. ja „sen lisäksi on varsin huomattavia summia käytetty *tavallisesta budjetista*”. Siis yhteensä luultavasti *satakunta miljoonaa ruplaa*, ellei enemmänkin! Työtön työmies ja nälkäänäkevä talonpoika voivat lohdutella itseään

* Ks. tämä osa, ss. 221—228. *Toim.*

sillä, että Mandzhuria ainakin tulee varmasti olemaan meidän...

Tilan puute pakoittaa meidät vain lyhyesti koskettelemaan selostuksen muita osia. Witte puolustautuu myöskin niiltä syytöksiltä, joita on tehty kansanvalistusmenojen niukkuudesta: tämän ministeriön menoarviossa myönnettyihin 36 miljoonaan ruplaan hän lisää kaikkien muiden hallintoalojen opetusmenot ja „paisuttaa” numeron 75 milj. ruplaan. Mutta tämäkin numero (jonka pätevyyttä sopii epäillä) on kerrassaan mitätön koko Venäjää varten, eikä se tee edes viittä prosenttia koko budjetista.— Witte pitää etuisuutena sitä seikkaa, että „valtionbudjettimme rakentuu etupäässä välillisen verotuksen järjestelmälle”, ja hän toistaa niitä kuluneita porvarillisia perusteluja, että on mahdollista „saada verotettujen tarvikkeiden kulutus ja hyvinvoinnin taso oikeaan suhteeseen keskenään”. Todellisuudessa kuitenkin, kuten tunnettua, välillinen verotus, joka lankeaa joukkojen kuluttamille tarvikkeille, on mitä epäoikeudenmukaisin. Se laskeutuu kaikella painollaan köyhälistön hartioille ja asettaa rikkaat etuoikeutettuun asemaan. Mitä köyhempi ihminen on, sitä suuremman osan tuloistaan hän joutuu antamaan valtiolle välillisten verojen muodossa. Pienomistajain ja omistamattomien joukko tekee $\frac{9}{10}$ koko väkiluvusta, käyttää $\frac{9}{10}$ kaikista veronalaisista tuotteista ja maksaa $\frac{9}{10}$ välillisten verojen koko summasta, samalla kun koko kansan tulosta se saa vain jotain kaksi tai kolme kymmenesosaa.

Lopuksi mielenkiintoinen „pikkuseikka”. Minkä menopykälien osalta ovat menot eniten suurentuneet vuodesta 1901 vuoteen 1902? Koko menosumma on suurentunut 1.788 miljoonasta ruplasta 1.946 miljoonaan ruplaan, s.o. vähemmän kuin yhdellä kymmenesosalla. Mutta kahden menopykälän osalta ovat menot kasvaneet *melkein neljänneksellä*: „hallitsijaperheeseen kuuluvien henkilöiden ylläpitoon” — 9,8 miljoonasta ruplasta 12,8 miljoonaan ruplaan, ja... „erillisen santarmikunnan ylläpitoon” 3,96 miljoonasta ruplasta 4,94 miljoonaan ruplaan. Siinä on vastaus kysymykseen: mitkä „Venäjän kansan tarpeista” ovat kaikkein kipeimpiä? Miten liikuttava „yhtenäisyys” onkaan tsaarin ja santarmien kesken!